

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 kroge, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računam naročnino z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne števe se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslojpe števe 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastojni, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inzeratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno znižava.

Štev. 28.

V Ptuj v nedeljo dne 12. julija 1908.

IX. letnik.

Počitnice.

Hrupno, z veselimi očmi in razgretimi obrazi zapustila jo nežna mladina šolske prostore, — počitnice so tu, zlati prosti čas poletnih počitnic. Otroci se jih veselijo, — doslej so morali uro za uro čepeti za klopmi in poslušati učitelja in truditi male svoje možgane, — zdaj pa so svobodni, zdaj hočejo uživati to prostost, lepoto mamice narave, zelenje v gozdovih in cvetje na travnikih, zdaj hočejo poskakavati in se veseliti in vrikati v polni moči mladih svojih src... Počitnice so tu! Proč s knjigami, proč z zapisano učenostjo! Zdaj je čas prostosti, zdaj treba očetu pri delu pomagati...

Tako otroci! In — prav imajo. Kdo ne bi razumel, da potrebuje mladi duh počitka? Kakor prebavi želodec hrano, tako mora i duša znanje prebaviti. Dobro in potrebno je, da imajo otroci počitnice! Kajti otroci ljudstva itak nič drugega nimajo. Oni, ki se rodijo v svilenih ziboljkah ki se učijo le za zabavo, ki imajo že ob materinih prsih toliko premoženja, da lahko brez dela vse dolgo življenje preživijo, — onim so počitnice pač le čas za nove, dražje, večje zabave. Ali vzemimo otroka iz ljudstva, vzemimo kmetako hčerko, delavskega sinčka. Ta nima ničesar Revni otrok čuti že v ziboljki, da trpijo njegovi stariši pomanjkanja, da je rojeno edino za — boj in bedo! Koliko je teh otrok, ki morajo po zimi v najhujšem mrazu s slabim obvalom ure in ure daleč v šolo hoditi; opoldne se okrepčajo na skorji starega suhega kruha in zvečer gredo zopet skozi mraz in sneg in meglo nazaj proti domu... Koliko je otrok, ki morajo zjutraj ob 2., 3. uri ostati in kmetiskim starišem na polju pomagati in potem še v šolo teči... Tem revnim otrokom so počitnice potrebne!

Ali oče, — in tudi ti, mati, — ne pozabita dobrih nauk za počitnice. Kajti v času počitnic niste vi samo stariši, marveč tudi učitelji svojih otrok.

Ne izkoriščajte svojo deco! Dajte ji dela, kajti delo je zdravo za telo in dušo. Naj živa v potu obraza sveži kmetki zrak, naj dob žulje na nežne otroške ročice, naj diha globoko mlade pljuče, — to je zdravo. Leni otrok ne postane pridni mož. Le dajte deci dela... Ali mi pravimo tudi: ne izkoriščajte deco! Ne dajate otroku dela, ki je za njegove moči pretežko, ki napravi iz njega pohabljenega reveža, ki mu škoduje. Ne smatrajte otroka za ceno delavno moč! Lahko odrašenjše šolarje podučujete med počitnicami o glavnih, temeljnih točkah vinoreje, sadjarstva, živinoreje, o pravilni žetvi, o dobrem sajenju, krmljenju, obdelovanju. Praktično delo je dostikrat več vredno kot vse sive teorije. Porabite, stariši, torej počitnice, brez da bi otroka izkoriščali in mučili!

Pazite na otroško zdravje! Koliko je starišev, ki vzamejo otroka seboj v gostilne, na veselice, žeganje, zabave, in mu dajejo opojnih pijač, vina, pive, žganja. Neodrašenemu otroku dajati opojno pijačo, je naravnost greh. Še odrašenemu škoduje preobilo vživanje pijače, kaj šele mlademu, nerazvitemu telescu. Seveda, otroku se dopade, ako sme iz očetevega

kozarca piti. Ali to je zanj strup in mnogo najhujših otroških bolezni so posledica pivpivanja. Dajte otroku vodo ali mleko in ostalo vam bode zdravo! Ne mislite, da izkažete otroku ljubezen, ako mu dajete vino ali celo žganje...

Pazite pa tudi na otroško dušo! Slaba družba pokvari dostikrat najboljšega otroka. Med pastirji, ki pasejo brez odrašenega nadzorstva, se dostikrat godijo stvari, ki pustijo svoj strup v mladi duši. Koliko zločinov in pregreškov bi se dalo preprečiti, ko bi se otroke v nežni mladosti obvarovalo. Ne pustite otroke poslušati govoričenje odrašene mladine. Ne dajte otrokom čašnikov v roke, kajti ti so za odrašene ljudi. Sploh pazite, da se otrok v dušnem oziru med počitnicami ne pokvari.

To le nekaj navetov, katerih se bode pač vsak skrbni oče, vsaka ljubeča mati držala. Za tako obvarovano šolsko mladino bodo počitnice dobiček. In kadar se prične šolsko leto iz novega, prišli bodo ti otroci, zdravi na duši in telesu in pričeli zopet s poučevanjem, — sebi v dobiček ek...

„Ako se mi moj načrt posreči, potem nas bodejo naši potomci blago lovili, da smo duhovnike v meje njih dolžnosti napodili, da smo njih tamošnjo bivanje Gospodu, njih tukajšno bivanje pa domovini podvrgli.“

Cesar Jožef II. 1. 1781.

Politični pregled.

Občine naj plačujejo... Kmetaki poslanec Pirkner je govoril v državnih zbornici in dejal glede občin sledeče: „Občinam so naložena tako bremena, da jih ne morejo več nositi. Župan v kakšni občini v hribih je z delom tako preobložen, da se komaj človeka najde, ki bi hotel dalje časa županovati. Vzdržanje mnogih občinskih potov, mostov, potokov, komisije, vojaška dela itd. napravijo mnogo truda, tako da si vsakdo premisli, prevzeti županske posle. Poleg tega mora biti župan kar celi jurist. Zahteva je tedaj opravičena, da se v bogim občinam podeli odškodnina za dela, ki jih izvršijo za splošnost in za državo. Za vsa ta dela se mora najemati in plačevati tajnike. Država daje občinam dela, jim zapoveduje, plačujejo pa naj občine same. Tej krivici mora biti konec.“

Odpust davka in znižanje pridobnin. Finančno ravnateljstvo v Gradcu nam piše: C. kr. finančno ministerstvo je z odlokom od 12. junija 1908 št. 42.104 izvršujoč določbe členkov IV do XI postave od 25. oktobra 1896 drž. zak. št. 220 določilo za leto 1908 odpust od zemljiškega davka z petnajstimi odstotki, in od hišnega davka izvzemši petostotni davek davka prostih poslopij z dvanaest in pol odstotki, dalje vzdržalo znižanje pridobninske glavne ceste kakor v prejšnjih letih tudi za podjetbe, podvržene javnemu dajanju računov, ki so navedene v § 100 odstavek 1 in 5 postave o oseb. zak. za desetimi odstotki. Odpust pri zemljiškem in hišnem davku se bode

samo od državnih davkov, ne pa tudi od doklad samoupravnih korporacij izračunil. Po dokončani osebni porazdelitvi teh odpustov na posamezne davkoplačalce se bode odpustni znesek leta 1908 davčnih listinah strank (davčna knjižica, naložni listek, plačilni nalog) pozneje zaznamoval. Čas, s katerim se bodo zamogli vpisati odpusti v davčne listine strank, se bode s posebnim razglasom oznanil.

Glede žganja je sprejel vinogradniški odsek v državnih zbornici sledečo rezolucijo: „Vlada naj skrbi, da se na mrzli poti narejeno žganje sploh ne več kot fino, pravo žganje prodaja, da se torej kognak, vinsko žganje in sadno žganje sploh ne bi smelo več drugače izdelovati nego potom destilacije; da bi se davkoprostu domače žganje vsem posestnikom dovolilo, naj imajo potem lastne priprave za žgati ali ne, naj žgejo na lastni ali tuji zemlji itd.; pri slabih letinjah naj bi ostala ta pravica dve leti rezervirana; — da se pravo, po destilaciji izdelano fino žganje ne podvrže nobenemu novemu zvišanju davka.“ — Radovedni smo, kaj bodej vlada k tej za kmeta velevažni rezoluciji rekla.

„Jaz ne ljubim ljudi, ki imajo nalogo, da nam pripravijo boljše življenje na drugem svetu, ki se pa toliko trudijo, da bi vodili naše zadeve na tem svetu.“

Cesar Jožef II.

Dopisi.

Karčovina blizu Maribora. Minuli teden smo mi viničarji dobvali iz bližnjega mesta zelo laskovo pismo. Nam v bogim viničarjem se je pisalo: „Cenjeni gospod i. t. d. Z veseljem in posebnim ponosom odpremo pismo. V tem je listek, v katerem sem povabljen 14. junija priti v prostore „katoliškega delavskega društva“ na zaupni sestanek kot člen „Slov. kmetске zveze“. Seveda, da je to člen kmetске zveze, to se ni povedalo! Tako zviti so kutarji. Po tem laskavem povabilu smo se nekateri udeležili tega zaupnega sestanka. Nekateri so prišli si ogledati prvake, nekateri zavoljo radovednosti, nekateri zavoljo dolgočasa. To čvekarije kaj smo slišali od teh volkovih v ovčih dlakah, je le posnemanje drugih poslancev. Pri te reči se le gre zato, da bi sedli mi volhli na njih limanice. Znami dr. Korošec je govoril, da je kaj bilo. Da se klerikalna kmetška zveza za nas potegne je le zato, ker smo volhli postali. Če bi tega ne bilo, bi nas znani Korošec gotovo pozabil. Mi dobro vemo, kdo za nas skrbi. Zakaj se viničarjem, posebno tistim tako slabo godi, kateri so pri duhovnikih v službi? Zakaj tisti nam ne pomagajo, naš stan malo olajšajo? Mi čisto dobro vemo, kako grenka in huda je služba posebno pri duhovnikih. Ti hočejo pa nam pomagati? Sami sebi so vedli pomagati, ter so 9 milijonov za tako že mastne plače duhovnikov od države dobili. Profesor Vrstovšek prežveka reči, katere so itak znane. Iz nemških čašnikov sem zvedel, da država